



LO GERONÉS

SETMANARI DE AVISOS Y NOTICIES

PORTA-VEU DEL «CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA»

PREU DE SUSCRIPCIÓ

Gerona	1 pesseta trimestre
Fora	1'25 id. id.
Estranger	1'50 id. id.
Un número 10 cèntims	

ADMINISTRACIÓ Y REDACCIÓ

CORT-REAL 7-1.º

ANUNCIS Y COMUNICATS

Preus convencionals

De tots los llibres, folletos, etc., que 's remetin á la Redacció, se 'n donará compte en lo Setmanari

Any 4.º

Diumenge 18 de Abril de 1897

Núm. 157

SECCIÓ GENERAL

La Assamblea Catalanista

Per quinta vegada la *Unió Catalanista* convida als amadors de la terra catalana á aplegarse pera tractar de lo que interessa al mellor pervindre de la Patria.

La primera vegada la Assamblea tingué lloch en la ciutat de Manresa y en ella s' acordaren los principis capitals del programa del catalanisme, principis inspirats ensemps en les glorioses tradicions de la terra y en les exigencias del temps que som, y prou amples pera que sota 'ls plechs de la bandera de les quatre barres hi cÁPigan tots los catalans que estimin á Catalunya per sobre de totes les diferencies polítiques qu' avuy més los dividexen, es á dir, per sobre de tota forma determinada de govern y per sobre de tota preferencia dinástica.

La segona se celebrá á Reus y en ella s' aprobaren los medis pera dur á la práctica lo programa catalanista, medis que 's reduhexen á treballar pera la recuperació de lo que á Catalunya li han prés y pera conservar lo que li queda de propi y, principalment, la seva llengua y lo seu dret.

La tercera se reuní á Balaguer pera fixar lo criteri económic del catalanisme, de conformitat á les regles sancionades per la experiencia de nostres passats y á les que fa necessaries la moderna sociologia.

La quarta s' aplegá á Olot pera tractar del foment dels interessos materials per medi de la construcció y desenrotlló de tota classe d' obres públiques, basat en la llibertat y en lo respecte á totes les entitats naturals, municipi, comarca y regió; y pera conservar y restaurar les obres públiques de caràcter monumental, llegat dels nostres avis y expressió de son bon gust.

La quinta s' havia de reunir á Vich pera determinar lo criteri catalanista sobre un altre punt igualment important com es lo de la administració pública en general. Pero s' ha girat una forta ponentada que pertorba la prosecució normal del desenrotlló de la idea catalanista y el catalanisme se veu obligat á fer un paró en sa marxa progressiva, pera pendre posicions y defensarse de la persecució injusta de que se 'l fa objecte y de la manera indigne com per alguns es tractat.

Perxó la «Unió Catalanista» ab molt bon acort ha resolt trasladar á Gerona la Assamblea que s' havia de tenir á Vich y escullir lo següent tema de deliberació: *Declaracions del Catalanisme ab motiu de les actuals circumstancies.*

Y hem dit ab bon acort, perque en tota circumstancia difícil, en tot moment de perill, Gerona es y ha sigut sempre un refugi pera aquells que senten bullir en ses venes la sang escalfada al fech sagrat del més pur amor á la Patria, y conserva encara, malgrat la general corrupció de les costums públiques, un sentiment innat de noblesa que li fa abominar tota injusticia y acullir ab fonda simpatia á les víctimes de la violencia.

Benvinguda sia, donchs, á Gerona la quinta Assamblea de la «Unió Catalanista».

JOAQUIM BOTET Y SISÓ.

Política espanyola

Lo Govern de Madrid, en certa manera, té modos: abans de pegar, avisa. Abans d' emprendre la marxa decisiva, envia exploradors. Vull dir que 'ls periódichs de cambra ja 'ns anuncian, qui d' una manera, qui d' una altre, qu' es precis ficar la ma á la butxeca y si encare hi queda algun cèntim escadusser, entregarlo á la *Administración* perque l' amo necessita diners.

Ja hi ha hagut qui ha publicat un projecte magno de augment de contribucions y creació de nous impòsits, que, mirat baix un cert punt vista, es com un prospecte editorial d' una obra á punt de publicarse.

A hores d' are en los *negociados* de Madrid ja deuen estar enlestint les primeres entregues d' aquesta obra, que anirá sortint en la *Gazeta*. ¡Com si ho vegés: d' aqui alguns dies podrém *saborejar* en l' Alcubilla aquells sabis *Reglamentos é Instrucciones*, compostos d' alguns cents d' articles, redactats en lo veritable llenguatge administratiu, sense modismes *regionales ni filibusteros*.

Y ¡quina ma més trencada hi tenen los castellans en axó d' escriure disposicions *administrativas*! Admira la competencia que demostrán en semblant feyna. Sembla que Deu 'ls hagi criat no més que per dedicarse á *labor tan netamente española*.

Los periódichs que 'ns donan tant faustes noticies, no 's descuydan d' *apelar* en nom del Govern, al *patriotismo* dels espanyols, pera que tingan á bé contribuir—si us plau per forsa—al sosteniment d' aquest meravellós régimen, més *ingenioso* que 'l mateix *Hidalgo Manchego*.

Realment, seria una llástima que, per falta de diners, se perdés la mena d' Administracions com la espanyola, tant famosa avuy com en son temps la *española infanteria*. Perque, l' *Administración española*—s' ha de dir en llenguatge oficial—es una cosa característica, es una gloria tant *nacional* com les *corridos de toros*, com lo *cante flamenco*, com la eloqüencia d' en Castelar, com la sabiduría d' en Cánovas. Per consegüent, tots los que de bons espanyols se *precien*, están obligats á procurar que no 's perdi una *institució* tant *patriótica* y que tant nos distingeix del *extranger*, dels pahissos civilisats.

Ja poden veure, donchs, los periódichs de *casa y boca* qu' estém á la altura convenient pera sapiguer apreciar com cal lo *llamamiento* que 'ns dirigeixen.

Pero la contesta á n' aquest *llamamiento* té dos aspectes. En primer lloch, cal sapiguer si 'l poble está en disposició de *aprontar el óbolo*, per més bones intencions que tinga. Si hem de creure á lo que diu per aquí la gent, ho veig un xich difícil. Tothom diu que no té diners. Y n' hi ha que pensan si 'l Govern se veurá obligat á fer llaurar los camps y maxar les llençadores per alguns centenars de *diguísimos funcionarios* de la *Administración*.

L' altre aspecte no es pas menys peliagut. Hi ha molta gent que 's fa la següent reflexió: lo Govern d' Espanya 's troba en situació semblant á la d' una familia tronada, qu' hagi vingut á menos y 's vegi obligada á recorre als coneguts demanant també algun *óbolo*. Si 'ls individus d' aquesta familia van de casa en casa, elegantment vestits, si 's donan bona vida y volen continuar disfrutant de les ventatjes de sa antiga posició, no inspirarán compassió á ningú, y tothom los hi dirá que, abans que tot, s' acomodin á la situació en que 's troban reduhint los gastos.

Aixis está 'l govern de Madrid. Los apuros han comensat—per culpa seva—y ell no pensa pas en disminuir los gastos. Tothom veu que 's gasta bojalment; que la feyna que fan, ó que sembla que fan, are den empleyats la faria, y la fa, un sol; que les cessanties y jubilacions, que als contribuyents los hi fan l' efecte de sinapismes, s' haurían de suprimir; que no s' haurían de fer *correr les escales*, qu' es un joch gimnástich que al que paga l' esgarrija; en una paraula, tothom creu, partint de lo que veu, que 'ls serveys que realment fa l' Estat se podrian satisfer ab la tercera ó quarta part del actual *pressupòsit*... y encara hi hauria *materia* per alguna qu' altre *irregularitat* ó negoci brut, per no perdre la mena.

Aquestes reflexions son les que haurían d' *elevant* al Govern los periódichs ministerials; abans que *apelar* al *patriotismo* del contribuyent.

Pero no n' hi ha pas necessitat. Ja ho sab lo govern aixó, y no ho atent. Com sab també coses més esgarrifosas y no 'l conmovhen.

Sab que cada any s' embargan milers de fínques per falla de pagó de contribucions, y aquest dato tant eloqüent per donar á coneixer l' estat del pahis, com trist per les reflexions que sugereix, al govern de Madrid no li diu res. ¡Y tanta significació com té!

Pero, no la vull expressar jo la significació que te, perque 'm podrian recusar per desconexedor prácticich de lo qu' es governar. Ho dirá qui ha d' esser en semblant materia una autoritat indiscutible per tothom.

D' un discurs pronunciat en lo Parlament prussí per en Bismarck l' any 1882, ab motiu de defensar un projecte de disminució de les contribucions directes, que tendia á suprimir aquestes per substituiries ab impòsits indirectes, ne trech lo següent:

«Quan lo recaudador se presenta com executor en una familia pobre, ja la familia sol haverse empenyat per satisfer los gastos més indispensables y de lo que li han venut al fiat lo flequer, lo carnicer, etc., perque tots aquets industrials son més complacents que 'l funcionari recaudador de contribucions, y quan aquest se presenta á efectuar l' embarch pert la familia tot lo crédito... Allavors, l' home s' entrega al usurer... Quan un treballador ó petit industrial que ab grans economies ha pujat lo primer grau de la escala económica, se veu llensat altre vegada al fons, que pot fer desesperar el infelís y conduhirlo pot ser al suícidí, pero que en tot cas l' omplena de tristesa, reflexiona que 'l fisch... li causa per una mínima quantitat tant gran mal en sa petita propietat, en llur consideració social y en ses esperances...»

«Imaginin los senyors diputats quina será la situació d' una persona amohinada pel fisch, y compendrán que tals persones deuen sentir una fonda exasperació contra la organizació social en la qual viuhén.»

Aixis s' espresan los governants que tenen plena consciencia dels debers que 'ls hi imposa son càrrech envers lo poble. Aixis parlan los polítichs europeus.

Als de Madrid no 'ls hi sentireu may res semblant. Y s' explica molt facilment. En Bismarck—com quasi tots los governants d' Europa y Nort-América—era un *home d' Estat*, y en Cánovas, com tots los de Madrid, son *polítichs espanyols*, qu' es... tot lo que 's pot dir.

I. P. DE B.

CARPETAZO

L' Academia que té sa residencia á Madrid, ab lo títol d' *Española*, es la que ha dat *carpetazo*, com diuhén en aquellas terras, als drets espanyols del idioma catalá. Dos noms son los que porta la citada Academia: *Española y de la Lengua Castellana*. Ab l' acort que ara ha pres justifica 'l segon y desautorisa 'l primer. Nos explicarem.

Fou fundat per un tal Piquer un premi adjudicable, no sabem cada quán, á la millor comedia *escrita per autor espanyol*. L' any 1888, que fou lo primer colp, si no estam mal enterats, que fou donat aquest premi, nos sorprengueren dihent que l' havian adjudicat á un drama catalá den Pitarra titolat *Batalla de Reynas*. Nos sorprengué realment aquest acort primerament perque no esperavam tanta atenció de l' Academia madrilenyá y, segonament, perque 'l tal drama, com se sol dir, *no matava moros*, ni era de bon troç un dels més notables de l' autor, que l' havia escrit per guanyar premi en un certámen. Nos sorprengué y tractárem d' explicarnos á qué venia l' inesperat acort de la sabia corporació. Y molt aviat sortírem de dubtes.

Es dir, la primera explicació 'ns acabá de confondre. Aquesta primera explicació fou lo dictamen que la comissió examinadora dels treballs premiables endreçá á l' Academia. En aquest dictamen reconeixia dita comissió que, efectivament, *Batalla de Reynas* no era cosa superlativa, però deixava assentat que, al adjudicarli 'l premi, lo que 's feya era premiar al fundador y mantenedor incansable del teatre catalá. Verdaderament, quedavam los catalans, de las resultas, tant ben tractats que, venint la cortesia de Madrid, d' hont tantas queixas ne teniam, casi no 'ns ne sabiam avenir. Y, com som tant despreocupats los catalans y per naturalesa propia tant poch predisposats á entussiasmarnos de qualsevolga manera, no volguérem dir *á cavall regalat no li mires lo dentat* ni 'ns vol-

guèrem tampoch satisfèr ab lo dictamen de la comissió acadèmica. Hi havia alguna cosa més darrera de la porta y ben aviat averiguàrem le que era.

Digueren alashoras qu'era obra den Cánovas, d'aqueix sabi entre 'ls sabis, estadista sens igual, polítich incomparable y figura única en lo camp de las ciencias espanyolas, per lo qual ja fa bastants any l'apelaren *Monstruo* y li dura encara tant estupenda calificació. En aquell temps estava l'insigne jefe conservador en lo quart mimvant de la lluna governativa, ó diguemne del torn pacífich, y estava en lo quart creixent lo de l'alternativa lliberal lo famosíssim Sagasta, l'home de qui han dit las actuals generacions qu'en estadisme y sabiduria no li arriba á n' en Cánovas ni á la sola de la sabata, però en cambi li passa molt endavant en gramática parla, la qual, per governar, contan que, al menos á Espanya, val molt més que totas las sabidurias.

S'escaygué aixís, s'escaygué que governava en Sagasta quan al primer dels barcelonins, en Rius y Tauler, se li ocorregué que 'lcelebrar á Barcelona una Exposició Universal no era tant gran despropòsit com alguns pensavan, endevinant, ab més ó menos consciència de la veritat, que, si Espanya no era capaç d'un fet semblant que havia de cridar l'atenció del mon, Catalunya podí esserho. Si l'exit respongué ó no á la *fantasia* del noble Arcalde de Barcelona no es aquí hont hem de provarho: basta dir que la capital de Catalunya es considerada des'alashoras com ciutat europea.

La celebració d'una Exposició Universal era un fet prou important per fer que vingués la Reyna á inaugurarla. Si en Cánovas hagues governat potser hi hauria hagut prous inconvenients per sa vinguda; però, governant en Sagasta, hi hagué menos escrúpols y al convit del Ajuntament de Barcelona hi correspongué galantment la Reyna, venint, no de *passada*, sinó ab tot l'aparato de la cort, es dir ab l'*escolla reyal* y 'ls alabarders.

Al demanar que vingués la Reyna es clar que s'estava segur de que seria ben rebuda, tant per esser ella qui era, com per respondre dignament al móvil del convit. Es de suposar que á n' en Sagasta no se li acudiria que l'haguessem de rebre malament després d'haverla convidada á venir. Però qui 's veu que no estava tranquil era en Cánovas. Degué pensar, infatuat com sempre, que la Reyna no tenia més importancia qu'ell y que podia inspirarnos sentiments de repulsió com ell nos inspira. L'equivocació era digna de son enteniment mesquí, però 'ns doná perfeta idea de que patia aquesta equivocació. Y la prova demostrativa de que la patia fou cabalment l'adjudicació del premi Piquer á *Batalla de Reynas*. Digueren alashoras que aixó, que 'ns deixá bocabadats, era idea d'ell, manipulada per ell y duya á realisació mercé á sas instancias. Cregué l'home, en sa altíssima sabiduria política, que 'ls catalans no podrian deixar de rebre bé á la Reyna després d'haver vist que l'Academia feya tanta suposició del teatre indígena y en tant ovirada peanya posava al famós Pitarra, l'ídol popular del públich teatral de Catalunya. Y, verdaderament, fou un colp famós, del qual á l'hora present encara alguns no s'han revingut. Fins al mateix Pitarra (Deu lo perdó) lo trastorná tant que recordam que contestá á nostra felicitació en castellá. ¡Diantre de Cánovas! si n'havia tingut d'intenció al persuadir á la Academia de que 'ns havia de sortir ab aqueix ciri trencat!

Peró fou una desgracia per ell, per l'incomparable estadista, que nosaltres siam aixís tant frets y despreocupats y que no 'ns entussiasmem comsevulla. Sens que aquí ningú s'hagués empassat l'am—lo qual demostra impericia del pescador—, es dir, sens que ningú s'hagués parat en aqueixa acadèmica trampa, Barcelona y totas las poblacions del trànsit reberen á la Reyna ab aquella respectuositat sobria y casi severa ab que de molt antich rebían los catalans á llurs monarcas; ab efecte però sense exageradas aclamacions impropias de nostre caràcter, y, sobre tot, ab rectitut d'intenció y ab fidelitat íntima. Y, quan la vegérem enlayrada en lo trono, més passatger però també més florit y ditxós, de nostra poesia, entregant las joyas tradicionals del Gay Saber, la Reyna y Comtesa fou objecte d'una ovació qu'estam segurs de que, per tant que visca, no'n veurá may més una altra d'igual dictada ab tant fervor y ab tanta unanimitat. A la Reyna li costá bon xich menos que á n' en Cánovas veure als catalans rendits y entussiasmats; no hagué d'exprémer lo magí, no hagué d'apelar á cap plataforma, li bastá acceptar la *flor simbólica de nostres certámens*, com digué eloqüentment en Menéndez Pelayo, *flor modesta y humil... verdadera flor poética simbol de pau y d'amor, no simbol de somiadas rebeldias, ni de discordias, ni d'agravis*.

A n' en Cánovas si que pot dirse que 'l tret li sortí per la culata. Ab aquella providencia acadèmica, en

lloch d'afalagar als catalans, los ofenia suposantlos capacos de rebre malament á la Reyna després d'haverla ells mateixos convidada á venir, suposant que havia de *comprarnos* nostre respecte y nostra galanteria. Sí, mes que una atenció, era una ofensa; però estavam tant acostumats á que desde Madrid nos donassen *carpetazo*, que aqueixa *conversión á la derecha* no deixá de compláurens al capdevall, perqu'en rigor som més de bon acontentar de lo que ells se pensan.

Y aném continuant l'història del premi Piquer, perque realment per nosaltres es un premi d'història. S'adjudicá nova vegada y alashoras s'armá gran discussió per si havia hagut de donarse á un autor catalá ó á un autor castellá. Ara ja no hi havia diferencia d'idioma. Los dos dramas en discussió eran l'un d'un catalá y l'altre d'un castellá. L'Academia lo doná al Echegaray, carabajeant al nostre Feliu y Codina, y 'l mateix públich de Madrid, no nosaltres, hi armá gran xareca, suposant que 'l vençut tenia més dret al premi que 'l vencedor, puix lo drama d'aquell, de notas populars, havia conseguit un éxit incomparablement major al del drama del segon. Nosaltres aquí 'ns declarám incompetents y considaram molt possible que l'Academia tingués rahó en referir lo drama del Echegaray al den Feliu y Codina, perque 'l públich no sempre es bon jutge literari y no sempre l'exit es una bona demostració del valor d'una obra. Lo que si hi havia en lo drama de nostre compatrici es un nou viarany marcat á la dramática castellana que, si 'l seguí l'autor ab bona brúixula literaria, debia esser examinat per l'Academia potser ab més detenció de lo que ho fou, sens que nosaltres vulgam dir que l'Academia no cumplís com debia, suposant que degué cumplir. Lo que volém d'mostrar al dir aixó es que cada vegada que som á l'adjudicació del premi Piquer ha d'ensopegar la docta corporació ab los catalans. Per terça vegada ha vingut y per terça vegada ha sortit l'entrebanch, però ara sí que l'ensopegada ha sigut de *padre y señor mio*.

Ara 'ns han declarat fora de la lley, igual que als periódichs catalanistas de Barcelona. Ara 'ls acadèmichs, sens pararse en si interpretavan bé ó malament la voluntat del fundador del premi, que diuen que diu que ha d'adjudicarse á *obra escrita per autor espanyol* sens marcar l'idioma, han declarat per la misèrrima majoria de dos vots que l'obra ha d'estar escrita en castellá. S'hi han oposat ab tot insignes acadèmichs, disputantho ab vigor, advertint que á la sessió hi faltava en Pereda y algun altre, que haurían votat segurament ab la minoria, que alashoras no ho hauria estat.

Tenim ja, donchs, resolta la qüestió y no vé malament aquesta separació de camps. Resulta d'aqueixa decisió de l'Academia que autors espanyols no ho son més que 'ls que escriuben en castellá, y, resolt així lo problema, cal preguntar novament: qui son los que fan separatisme, ells ó nosaltres? Resulta també que impropiamment se dirá l'Academia d'aquí endavant espanyola y que s'haurá de dir castellana, com castellana anomena—y aixó ab molta propietat y no probablement sens orgull—á la llengua á la qual ella *limpia, fija y da esplendor*.

Resulta també, y principalment, que dintre de la tal Academia hi tenim molts amichs y que no hem d'espantarnos, perque ara, com suara, lo *carpetazo* los fa més mal á ells que á nosaltres. Nosaltres, ho poden ben creure 'ls acadèmichs castellans, no 'ns ne posarem cap pedra al fetge. Per l'esplendor de nostre propi idioma no hem de menester á l'Academia de Madrid ni 'l que no 'ns donen may més lo premi Piquer (fins aquest nom es catalá) nos ha de fer estar encaparrats. Tota nostra literatura anirá fent camí, avant sempre, á pessar d'aqueixos desayres. Es veritat que nostre teatre está una mica decaygut, però no es per culpa de l'Academia. Bon xich més que l'Academia nos l'han pertorbat y reduhit causas internes. La causa externa que també 'ns l'ha aclapararat son las representacions sarsueleras dictadas per l'embutidor flamenquisme, última paraula de la literatura castellana; aqueix flamenquisme omnipotent que fins ha inficionat á la mateixa literatura dels acadèmichs, á la més garbellada y depurada, com ho provan, entre otras produccions, l'última novela que ha publicat en Valera.

Aconsolèmnos, amiguets. Ara no es qüestió de premiar las obras catalanas. So: al temps de denunciarlas y suspéndrelas. Solament que ja l'experiencia ha demostrat que no son certs procediments los que donan millor éxit. Que 's recorden á Madrid de la famosa providencia que dictá en Narcís Serra vol nt fer bilingües las comedias catalanas y lo que 'n resultá. Lluytar contre l'esperit d'un poble es dar colps de cap á la paret. Aqueixos *carpetazos* de Madrid son un ventall per fer eucendre més lo foch del entussiasme entre 'ls que persegueixen l'ideal de las reivindicacions de Catalunya.—M. R.

(De La Veu del Montserrat.)

LIBRES REBUTS.—*Nomenclador militar ó guia general de todos los Centros y dependencias militares* per don Antoni Quesada y Yañez.—Baix aquest títol lo primer tinent del posit de bandera y embarch de Santander ha començat a publicar una interessant guia de gran utilitat, sobre per aquellas personas que interveren en oficinas y dependencias militares. Constará la obra de tres parts, dedicada primera á exposar la demarcació territorial de las zonas Reclutament per Regions, ab indicació de tots los dats útils, com si son Ajuntament, número de habitants, centres militars, estacions telegráficas, distancia, correus, etc. La segona estarà destinada á guia de totas las dependencias de oficinas militars del exèrcit, detallant la situació, residencia y graduació del personal que las desempenya; y la tercera tractará de assumptos generals relacionats ab lo exercit. Al final portará un index general per materias y magnífich mapa militar per Regions. Se publican dos quaderns mensuals, al preu de 0'50 céntims. Pera la suscripcions dirigitse al autor Santander.

Noticies

Oficials

AJUNTAMENT.—*Sessió del 14 Abril*.—(2.ª convocatòria)—Baix la presidència del senyor Arcalde y ab assistència de quatre concejals, se celebrá sessió, en la quina se prengueren los següents acorts:

Aprobar comptes per valor de pessetes 356'95.

Concedir lo Teatre el dia 25 á la Unió Catalanista pera la celebració de una Assamblea, entenguentse lo sollicitant ab la empresa del Teatre.

Que sempre que se demani lo Teatre sigui quan menos vuy dies antes, reservantse lo Arcalde el dret de convocar sessió extraordinaria, si no se presenta la instancia antes dels vuyt dies.

Concedir 150 pessetes pera la reparació del moviliari de l'Audiencia ab càrrech al pròxim pressuposit.

Aprobar los pressuposits ab las següents modificacions: Aumentats los ingresos, capítol X article 5.ª ab 40,000 ptes. com producte de la venda del edifici de la Antiga Universitat; y aumentats los gastos ab 6,000 pessetes lo capítol IV destinadas á la creació de una escola de Belles Arts y ab 38,000 lo capítol X de les 20,000 que's destinan al pago dels planos d'ensanche y 18,000 que se adiconan á las 7,000 pressupostadas pera la construcció d'un pont en la Ronda de Ferran Puig.

Nombrar als concejals senyors Pol, Llapart, y Canet per assistir á la professó de la Setmana Santa.

Ha mort á Vilafranca del Panadés lo notari don Pere Sesca, un dels més entussiasmas defensors de la causa regionalista fundador del «Centre Catalá» de Vilafranca é individu qu'ha sigut de la Junta Permanent de la Unió Catalanista. Acompanyém de tot cor á la seva familia y als catalanistas del Panadés en lo sentiment.

—Lo nostre paysá y amich don Ramon Bordas y Estragué nos ha enviat son drama històrich en tres actes, «Lo Comte d'Ampurias». Li doném las gracias y aprofitarem la ocasió de parlarne quan se representi en nostre Teatre, que será aviat donchs la companyia de la senyora Ferrer, qu'inaugura avuy la temporada de Pasqua, lo té anunciat pera posarlo en escena.

—Dijous á la tarde morí á Girona don Alfons Gelabert Buxó, individu corresponent de la R. A. de Bellas Arts de Sarriena, vice-president estat de la Comissió Provincial de Monumentos, ex-director de la Escola de dibuix y al present Agent consular de la República Francesa. Era persona de tracte distingit de notable bon gust artístich y de conexements no comuns, y havia pres part activa en la rivalla de les aficions literarias y artísticas que s'observá á Girona vint anys enrera. Ha sigut, ademés, un dels bons patricis á quins se deu la existencia y progrés del Museu Provincial. Deu lo tinga á la gloria y dongui á sa desconsolada viuda la resignació que Ell sol pot donar.

—Ha prés possessió de son càrrech lo nou fiscal d'aquesta Audiencia don Miquel Iso.

—Hem tingut lo gust de saludar á don Victor Fargas y Sarromá, delegat de la Unió per Valls y corresponsal de Lo Somont de Reus, que ha passat dos ó tres dias en aquesta Ciutat.

—Fa alguns dies deixém de rebre *El Cantábrico* de Santander y *El Eco de Navarra*, de Pamplona. Tampoch rebém *L' Aureneta* de Barcelona.

—Avuy y demá una numerosa Comissió del Centre Excursionista de Catalunya ferán una excursió á Figueres, Castelló d'Ampurias y Cadaqués.

—Dijous passat comensá a publicarse en aquesta Ciutat lo quinzinari de propaganda *Lo Regionalista*, suspés á Barcelona. Rebi nostre més entussiasma saludo.

—Hem rebut lo primer número de la Revista mensual de literatura catalana *La Comarca de Lleyda*, que ha comensat a publicarse en aquella Ciutat y que demostra los avensos que arriba nostre causa. Li desitjém molts anys de vida y deixém establert ab molt gust lo cambi.

—Ha mort á Vidreres la mare de nostre estimat conegut industrial d'aquesta Ciutat don Francisco Babot y Noguera, á qui acompanyém en lo sentiment.

—Nostre amich y company lo il·lustrat notari del Vendrell y director de *El Vendrellense*, don Jaume Ramon y Vidalés, ha tingut la desgracia de perdre á son pare don Jaume Ramon Escofet, qui morí en aquella vila la setmana última. Rebi la expressió de nostre sentiment.

—Per més que 'ls fiels oyents varen creure que en un dels sermons de quaranta hores se va fer alusió als catalanistes, se assegura que 'l predicador interessat ha dit no havia sigut tal la seva intenció.

—En la vineta setmana tindrà lloch davant la Comissió mixta de Reclutament la revisió d' expedients dels xicots dels reemplaços de 1897, 1896, 1895 y 1894, dels següents pobles:
 Dia 20.—Espinellas, Blanes, Sils, Carús y Riells
 Dia 21.—Arbucias, Tossa y Vilovi.
 Dia 22.—Santa Coloma, Caldas de Malavella y Massanas.
 Dia 23.—Brunyola, Sant Hilari Sacalm y La Selva.
 Dia 24.—Lloret de Mar, Massanet de la Selva, Vidreres y Sant Andreu Salou.

— Dissapte darrer lo President de lo Unió Catalanista, don Antoni Suñol, rebé la visita del senyor Cónsul de Grecia don Pere Muzzopulo, qui anà oficialment, y per exprés encàrrech de S. M. lo Rey; dels Helens, á donar las gracias á las societats y periódichs que firmaren lo Missatge de simpatia que li fou tras més lo 6 del passat Mars. En la impossibilitat de trasladarse al domicili de cada una de las entitats firmants, lo senyor Muzzopulo encarregá al President de la Unió Catalanista que 's servis transmetreli la expressió d' agrahiment del Soberá de Grecia y de son Ministre de Negocis Extranjeros, donantli al mateix temps lectura de las comunicacions que ab aquest objecte li foren enviadas.

Lo senyor Suñol manifestá al senyor Cónsul la satisfacció ab que rebia tant honrós encàrrech, y li prometé posarlo en coneixement de las corporacions y periódichs á qui anava dirigit, reitereantli al mateix temps la sinceritat dels sentiments fil-helénichs dels catalans.

L' acte resultá en extrém cordial.
 —Entre las molts probas d' afecte y agrahiment que de Grecia 's reben aquestos dias ab motiu dels actés portats á terme per diferentes entitats catalanistas, debem fer esment d' una interessant comunicació que la Associació literaria d' Atenas «Lo Parnás» (Sillōgos Filologikós Parnassós) ha dirigit al sabi catedràtic don Antoni Rubió y Lluch pregantli fassi extensiva la felicitació que li envia á la Unió Catalanista per la encoratjosa actitut que ha prés. Dita Societat es la més important d' Atenas, essent molts vegadas presidida sas sessions per lo Rey.

—Per ordre superior ha sigut suspesa una reunió que preparavan alguns entusiastas catalanistas de Vilanova y Geltrú, al objecte de tractar de la fundació d' una societat patriótica y de posarse d' acort pera assistir á la Assamblea de Gerona, que tindrà lloch lo die 25.

—Sobre l' Assamblea que ha de tenir lloch en aquesta Ciutat lo dia 25, diu nostre company *Lo Suplement de Lo Somatent*:
 La Assamblea convocada per la «Unió Catalanista» que deu celebrarse á Gerona 'l dia 25 d' aquest mes promet ésser molt concorreguda. Cada die 's reben en la secretaria de la «Unió» llargas llistas de senyors delegats de totas bandes de Catalunya que prometen sa assistencia á aquell importantíssim acte de tanta trascendencia pera 'l catalanisme. Los nostres companys de Gerona se mostran molt esperantats del éxit de la Assamblea. No son solzament los catalanistas sino també molts altres elements de representació y de totas las classes socials d' aquella important ciutat los que veuhén ab gran simpatia aquest acte al que prometen donar sa cooperació valiosa.

Tot sa esperar, donchs, un exit complet. Lo catalanisme 's mostrará una vegada més davant de Catalunya y de tota Espanya predicant ab decisió la bondat de sós principis y protestant, dintre de les lleys vigents, contra algunas disposicions violentas que en vá 's proposan interrompre sa campanya triomfal y progressiva en favor de la regeneració de la nostra terra.

Lo valent setmanari *La Veu de Catalunya* diu sobre lo mateix:

Lo Concili de Representants de la *Unió Catalanista*, reunít lo diumenge passat en lo local de la *Lliga de Catalunya*, acordá per unanimitat, que, ab motiu de les circumstancies que no permeten al catalanisme obrar lliurement dintre la provincia de Barcelona, la Assamblea d' enguany se convoqués pera 'l dia 25 del present mes en la ciutat de Gerona.

L' acort ha sigut rebut ab gran entusiasme per totes les societats catalanistes, que están treballant pera portar á Gerona lluhides representacions de totes les comarques. En la secretaria de la *Unió* es un seguit de rebre y contestar comunicacions de totes les encontrades catalanes, confirmant lo nomenament de delegats y responent á tota mena de consultes de nostres companys de fora de Barcelona.

No 'ns entretindrem á fer pronóstichs sobre la vineta Assamblea; pero podém assegurar que no sols será notable y extraordinaria, sino que será la millor contesta que podém donar als enemichs de la causa catalana.

—J. LLINÁS Y C.^a—BANQUERS.—*Ciudadans*, 16.—Compran ab benefici cupons d' Exterior, Cubas y altres. Compran y venen valors al comptat. Reben ordres de Bolsa. Obren compte, corrents ab interés.

—CASA D' ESTALVIS DE GERONA.—*Ciudadans* 16, y *Llebre*, 2.—Imposicions al 5 per 100 desde 10 pessetes.—Id. al 3'50 per 100 desde 1 pesseta.—S' admeten los dilluns, dijous y dissaptes de 9 á 4 y 'ts diumenges de 10 á 12.

Perá les devolucions los matexos dies y hores.—Se proporcionan gratis prospectes pera 'ls altres detalls.

VARIETATS

LAS COSTUMES DE FONTANILLES

PRINCIPALS DISPOSICIONS D' AQUEST NOTABLE CÓDICH MUNICIPAL

Mr. Decap, membre de la SOCIÉTÉ DES ETUDES DU COM-MINGES, ha publicat las *Costumas privileges et regimens del loc de Fontanilhas*, petit, pero interessant, códich municipal,

de quin contingut aném á donar compte, fixantnos en sas principals disposicions. Fontanilles es un humil poblet de 649 habitants, pertencent al antich comtat de Comminges, castellania de Muret, en la anomenada Gascunya tolosana; en la actualitat correspon al departament de Haute-Garonne (França).

Lo text reproduhit per Decap no es l' original; lo document primitiu en quin se consignaren las costums de Fontanilles s' ha perdut, no havent arribat á mans dels diligents historiadors de Gascunya més que la copia transcrita en 1554, pel notari de Tolosa François Brieud, en virtut de un requeriment del síndich y cónsols del lloch de Fontanilles, presentla de un document de 1507, en quina data «*deu consentiment deu noble et puissant senhor Mossur Johan de la Roca et de totz los habitants deu dict loc de Fontanilhas*» foren «*corregidas et passadas de punt en punt, sellon lor formá et tenor.*» Quan se féu donchs la versió que coneixém, feya ja tres segles que la influencia francesa predominava en las terras del Mitjdia; y per altre part, realisá la copia un notari francés, Brieud, pel quin la lengua en que estavan escritas ditas costums era completament extranjera; no hi ha que estranyarse, donchs, que 'l text, filològicament considerat, sia incorrecte.

Lo códich de Fontanilles es lo resultat de un conveni, entre 'l senyor y el lloch, entre lo baró de Fontanilles y la comunitat d' aquest lloch, *totz los habitants*; pero la promulgació la ordená 'l senyor, y 'l códich se publicá en forma de ordinations ó bandos, *cridas*, del senyor de Fontanillas y del representant de sa jurisdicció, *de son jutje ordinari.*

Lo títol primer s' ocupa dels blasfemos, *dels blasfemados et renegados de Dieu*, en lo cástich dels quals s' estableix una gradació progressiva de las penas corresponent als graus de reincidencia: lo qui blasfemava per primera vegada debia entregar á la iglesia del lloch *una liura de oly* y al senyor dos sous, per la segona mitja lliura de cera y quatre sous respectivament, ó bé, dos lliuras de cera y quaranta sous, segons la gravetat de la blasfemia; al reincident per tercera vegada, amen de las corresponents esmenas en metálich y en especie, se' ficava á la presó trasladantlo desde ella publicament ab una atxa encesa á la ma fins á la iglesia parroquial, en quin lliudar debia permaneixer *jusquas que la messa matinal sia ditu*; á la quarta vegada, *será metut al collar et trancada la lenga et pagará á la justicia del senhor trenta sols tolzans*; á la quinta, després de assotat públicament, será desterrat de la jurisdicció de Fontanilles á perpetuitat.

Lo títol segon prohibeix als taberners tenir oberts sos establiments després de las vuyt de la nit, y 'ls diumenges y dias de festa durant la missa parroquial y las vespres; la pena de la infracció s' imposa per meytat al taberner y al client. També se 's ordena vendre lo vi sens barreja de aygua ni d' altre ingredient: *que ajean á vendre lors vins purs, et ses aygua ne altre mesquella.*

Lo títol tercer prohibeix á tots y á cada un dels vehins de Fontanilles rebre en sa casa á vagamundos y gent de mal viure: *vagabons, rufias, layrons, femnas de deshonestá vida, sus pena de detz sols tolzans.*

Lo títol quart prohibeix los jochs d' atzars, daus y cartas, *dats, cartes, blanques ny au tres jocs de sort*, salvo durant la festa del lloch y 'ls dias de fira en lo mateix.

Lo títol quint imposa als *vendedos de carns* la obligació de vendre *bonas carns et á pretz razonable*, y fer á los compradors *ben prex et leyal*, baix pena de deu sous per cada vegada que fessin lo contrari.

Lo títol sisé s' ocupa de la policia de la via pública; prohibeix als vehins depositar en lo carrer las escombrarias y les despullas y tenir sos femers en la mateixa, y obliga á *cascuna persona tenir las dictas carrieras et camis nets et curats debant son hostal et possessios.*

Los títols seté y octau prohibeixen respectivament l' us de certas armas, com *dalesta, lanza ne espasa*, y la entrada del bestiar en horts, *vinhas, prats et altres possessios*. Lo nové ordena obehir al Rey, al senyor del lloch y á sas justicias, baix pena de ser *forabandits de la jurisdiccion de Fontanilhas*; y prestarlosli auxili quan per ells sigan requerits. (S' acabarà.)

SECCIO LITERARIA

A JESÚS CRUCIFICAT

Deu de mon bé, Qui may heu estroncada la déu de vosfres gracias pera mi, aquí 'm teniu cercant vostra mirada que no meresch, puix so vostre butxi.

A sou del món, aprench ses fellonias y seguesch tots sos usos criminals, ¡y fins á Vos, Jesús, mes traydorías han posat vostre Cor entre dogals!

Mes sempre 'm foreu pare amorisissim; generós m' heu seguit per tot arreu, y heu posat en ma boca 'l pa dolcíssim quan no 'us he vist en lloch... ¡ni en eixa Creu!

De nou me trob perdut, y m' aclaparan los pecats ab son jou... Senyor!... Senyor! Per mos fills ignocents, qu' en mi s' amparan, ¡una almoyna de llum pel pecador!

CLAUDI OMAR Y BARRERA.

Abril de 1897.

RESURREXIT!

Avuy es de goig jorn de festa y gala. Al Cel tot son cants festeigs y rialles.

Lo Deu dels estels, lo qui creix les plantes, qui á les tendres flors don perfums y gracias, qui marca ab son dit lo cami dels astres, al Cel n' es pujat per un estol d' àngels que 'n nuvols d' encens y murmuri d' arpes en dolç s' acorts cantant l' envolcallan. L' hervey que 'n lo prat l' angaixa 'l secava, verdeix, com sentint del sol la besada. Tendre rossinyol refla 'n la branca, son cant n' es gentil com del Cel corrauda. Las flors que dos jorns morian sens flayre, llurs calçers oberts son plens de fragancia. La natura en pes de verdor esclata, tot rejoveneix, tot rebrolla y canta, canta al Deu del Cel com donantli gracias. La sanch que ha vessat n' es sement sagrada que 'l mon peixerá d' amor, sants y gracia.

Dos jorns han estat mudes les campanes; dalt del alt cloquer lo dol les ligava. Avuy repicant ¡Resurrexit! cantan. Ja ha volat al Cel qui al mori 'ns salvava y arreu van dihent ab llurs veus sagradas: Si 'l Deu tres colps sant per salvaus finava ¡qui no 's ferá, ingrát, digne d' aytal gracia!

JOAN BARNEDA.

Abril de 1896.

La Pasqua

L' aucellet saluda la Pasqua Florida y 'l sol don més vida als poncells y flors; pel pla y per la serra, per jardins y prades corren alenades de dolces olors.

Que de primavera lo món se saturava be pron que Natura no va á pregonar... ¡Hossana! ¡Aleluya! que n' es arribada la bella diada de Gloria! cantar.

PERE TERRADAS.

La Bisbal.

SECCIO RELIGIOSA

SANTS DE LA SETMANA.

- Diumenge, 18.—PASQUA DE RESURRECCIÓ s. Eleuteri b
- Dilluns, 19.—S. Hermógenes y Vicens ms.
- Dimars, 20.—Sta. Ignés de Monte-Pulsiano.
- Dimecres, 21.—S. Anselm b.
- Dijous, 22.—Sts. Soter y Cayo.
- Diyendres, 23.—S. Jordi.
- Dissapte, 24.—Stas. Bona y Doda.

QUARANTA HORES.

Avuy se troban en la Iglesia de la Congregació.

SECCIO COMERCIAL.

Mercat de Gerona del die 10 de Abril

Especies.	Mesures.	Pesetes
Blat.	QUARTERA DE 80 LITRES.	18'80
Mestall.	»	16'00
Ordi.	»	9'00
Segol.	»	00'00
Civada.	»	9'00
Besses.	»	14'00
Mill.	»	13'00
Penis.	»	9'50
Blat de moro.	»	12'00
Llobins.	»	9'00
Fabes.	»	14'00
Fabó.	»	13'50
Fassols.	»	22'00
Monjetes	»	21'75
Ous.	Dotzéna.	0'80

SECCIO D' ANUNCIS

SORTIDAS DELS TRENS

LÍNEA DE TARRAGONA Á BARCELONA Y FRANSA

De Gerona á Barcelona

	Matí	Tarde
Corréu.	6'48	
Cárrega.	10'37	
Omnibus.		3
Rápit.		5'99

Los trens correus y ómnibus portan cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª, el de cárrega de 3.ª y el rápit de 1.ª y 2.ª

De Gerona á Port-Bou

	Matí	Tarde
Omnibus.	8'39	
Cárrega.		12'43
Mixte.		5'40
Correu.		7'35

Lo tren ómnibus porta cotxes de 1.ª, 2.ª y 3.ª el de cárrega y mixte de 2.ª y 3.ª y el correu de 1.ª y 2.ª

LÍNEA DE SAN FELIU DE GUIXOLS Á GERONA

De Gerona á San Feliu

	Matí	Tarde
Tren de banyistes (Juriol y Agost).	5'09	
Correu.	8'54	
Mixte.	11'44	
Mixte.		3'22
Correu.		5'35

Tots los trens portan cotxes de 1.ª y 2.ª classe.

De San Feliu á Gerona

	Matí	Tarde
Correu.	4'32	
Mixte.	7'30	
Correu.		12'44
Mixte.		2'50
Tren de banyistas (Juriol y Agost).		5'40

LÍNEA DE OLOT Á GERONA

De Salt (Gerona) á Amer

Núm.	Matí	Tarde
2.	9'40	
4.		3
6.		6

Tots los trens portan cotxes per ara de 2.ª y 3.ª classes

De Amer á Salt (Gerona)

Núm.	Matí	Tarde
1.	7'40	
3.		1
5.		4'30

ORDINACIONS

- Pera Banyolas á las 9 y 11 matí (correu) y á las 2, 4 y 6 de la tarde. (Fonda del Centre y casa Jendreta)
- Pera Cassá de la Selva cada mitja hora (Pont de Pedra)
- Pera Olot á las 11 matí (correu) y á las 6 de la tarde. (Fonda del Centre)
- Pera La Bisbal á la 1 de la tarde. (Hostal de la Rossa voltas d' en Rosés)
- Pera Anglés, La Sella y Amer á las 10 matí (correu) Hosta de Miquel Boix. (Plassa del Gra)
- Pera Salt tot lo matí fins á las 6 de la tarde. (Pont de Pedra)

BANCH VITALICI DE CATALUNYA

COMPANYIA GENERAL DE SEGURS SOBRE LA VIDA

CORT-REAL, 19.—PRINCIPAL

GERONA

CAPITAL DE GARANTÍA

10.000.000 DE PESSETES

Capitals asegurats fins al 31 de Desembre de 1896.	pessetes	406.704,728'75
Siniestres pagats fins al 31 de Desembre de 1896.	pessetes	5.032,985'23
Pagat als asegurats per altres conceptes fins al 31 de Desembre 1896.	pessetes	2.356.413'49
Total pagat als asegurats.	pessetes	7.389.398'72

Delegat General,

Joseph Coderch y Bacó.

PIANOS Y HARMONIUMS

—DE—

DIEGO SALAS

SE VENEN Á PLASSOS Y AL CONTAT

SE LLOGAN, RECOMPOSAN Y AFINAN

Magatzems: Bell-lloch, n.º 1.—botiga

MAXIM FERNANDEZ

PERRUQUER DE S. M.

Ayguá Minóxima vegetal pera tenyir lo cabell. No te rival en lo mon, perquè á més de sos efectes marevellosos, no taca ni perjudica la pell en lo més mínim.

Aquest assombrós y sorprant específich, se ven en dita perruqueria.

5, CARRER DE L' ARGENTERIA 5.—ENTRESOL.

GERONA

Grans rebaxes al engrós.

Escolta lector; si ets vell y 'l cap blanch te desfigura, t' he de dar un bon concell: si 't vols tenyir be 'l cabell fesho ab aquesta tintura.

TINTURA ABISSINIA INSTANTANEA

Fill de Francisco Vilardell y Comp.ª

SALT

Molí Fariner

Sistema AUSTRO-HUNGAR y de MOLAS

Tant per l' un com per l' altre sistema se fan las molts á preus sumament módichs.

Establiment tipogràfic de Manel Llach.
Ferreria Vella, 5.—Gerona

LO GERONÉS

SETMANARI PORTA-VEU

DEL "CENTRE CATALANISTA DE GERONA Y SA COMARCA"

Redacció y Administració. Cort-Real, núm. 7, 1

PREUS DE SUSCRIPCIO.

Gerona.	1 pesseta trimestre	Estranger.	1'50 pessetas trimestre
Fora.	1'25 id. id.	Un número sol.	0'10 id.

LA PREVISIÓ ESPANYOLA

Companyia de segurs contra incendis á prima fixa

Fundada l' any 1883

Capital: 2.000.000 de Pessetas

DOMICILI SOCIAL: ORFILA, 9. SEVILLA
Sub-direcció Regional: Plassa de Bell-lloch, 4, 1.ª Gerona

Sub-director Regional: D. ANGEL TREMOLS Y PELL

Siniestres pagats: Rs. 3.524.286'92